

PREASSADIEÐÁHUSAT

SNF, Pb 110, N-9735 Kárášjohka, www.saminissonforum.org

Cealkámušat dohkkehuvvon SNFa jahkečoahkkimis skábmamánu 1.-2.b. Roavvenjárggas.

Cealkámuš nr. 1:

2009 sámediggeválggaid oktavuodas Norgga ja Ruotas - Gažaldagat bellodagaide sohkaaldásseárvvu birra

Jagis 2009 leat sámediggeválggit sihke Ruotas ja Norggas. Dan oktavuodas leat Sámi NissonForumas čuoovvovaš gažaldagat maid áigut divvut bellodagaide boahtti mandáhtaáigodahkii:

1. Man láhkai du bellodat definere sohkaaldásseárvvu ?
2. Lea go sohkaaldásseárvvu vuoruhuvvon gažaldat du bellodagas?
3. Guđe doaibmabijuid áigu du bellodat mearridit álggahit vai joksá sohkaaldásseárvvu Sámedikkis ?
4. Guđe konkreta doaibmabijuid lea du bellodat čađahan dálá mandáhtaáigodagas buoredit dásseárvvu Sámedikkis?
5. Lea go dásseárvvu dehálaš gažaldat Sámi Parlamentáralaš Ráđđái, ja jos lea, man láhkai ?
6. Maid du bellodat áigu bargat čalmmustahttit dan ahte sohkeabealli ain lea mielde mearrideamen joksá go fámu ja váikkuhanválddi sámi servodagas?

Cealkámuš nr. 2: SNF doarju doaru prostitušuvna vuostá

SNF-Sámi Sámi NissonForuma jahkečoahkkin, čoagganan Roavvenjárgii skábmamánu 1.-2.b.2008, sávvá buresbohtima láhkii mii 01.01.09 rájes giel dá sexagávppašeami Norggas. Láhka lea stuorra olahussan doarus prostitušuvna ja nissongávppašeami vuostá. Ruotas lea leamaš sullasaš láhka 1999 rájes, mii lea buriid bohtosiid buktán.

SNF hástala Suoma ja Ruošša Federašuvna ráđđehusaid mearridit sullasaš lágaid doarus buotlágan prostitušuvna vuostá.

Cealkámuš nr. 3: Rahčamuš olmmošgávppašeami vuostá / "trafficking"

SNF-Sámi NissonForum registrere ahte olmmošgávppašeapmi lea okta dain storámuš rihkkosiin lobihis vearjo- ja gárrenmirkkuidgávppašeami bálldas. Min buohkaid suorggaha ahte nissonolbmuid- ja mánáidgávpi lassána máilmmi dásis ja ahte váldoulbmilin dán gávppis lea prostitušuvdna. SNFa jahkečoahkkin, čoagganan Roavvenjárgii Supmii skábmamánu 1.-2.b.2008, fasttáša dákkár olmmošgávppašeami ja bivdá ahte ráđđehusat riikaidgaskasaččat ražastit liiggás vai ožžot áigái doaibmajuid láhkaduddjoma hárrái, lasi politiijaovttasbarggu hárrái ja sosialpolitihkalaš doaibmajuid.

Cealkámuš nr. 4:

Doaibmaplána vuostálastit alkohola-boasttogeavaheami ja veahkaválddi maid bearaš gillá.

Nissonolbmot čoagganan SNF-Sámi NissonForum ja jahkečoahkkin oavvildit ahte lea dárbu álggahit bargat doaibmaplána vuostálastit buotlágan alkoholaboasttogeavaheami ja veahkaválddi maid bearaš gillá sámi servodagain. Eaktun lea ahte dasa juolluduvvo davviriikkalaš ruhta, vai doaibmaplána fáttmasta olles sámi álbmoga buot njealji riikkain. Bargu fertte čatnašuvvot gelbbolaš fágabirrasiid ja sámi báikegottiide. SNF áigu bargat dan ovdii ahte plánabargu álggahuvvo 2009:s ja gárvana 2010:s.

Seammás SNF atná buorin dan maid ruošša RAIPON eamiálbmotorganisašuvdna lea oččodeamen áigái; prošeakta "Oahppat eallit alkohola haga", mii galgá eastadit alkohola boasttugeavaheami Davvioarje-Ruošša eamiálbmotservodagain. SNF mielas lea lunddolaš ahte prošeakta lea oassin doaibmaplána. RAIPON stivralahttu, dr. Larisa Abryutina, buvttii ovdan prošeavtta SNFa "Sielu ráfi"-semináras Roavvenjárggas 31.10.-01.11.2008. SNF mearridii ovttasbargat prošeavttas, mii galgá álggahuvvot pilotprošeaktan golmma báikkis Davvioarje-Ruoššas, okta dain lea sámi gilli Lujávri.

Cealkámuš nr. 5: Sámiid áirasiid válljen riikaidgaskasaš eamiálbmot-orgánaide, omd. ONa Eamiálbmotáššiid Bistevas Forumii

Sámi áirasiid válljen fertte dáhpáhuvat rabas forumas ovddalgihtii almmuhuvvon demokrátalaš proseassaid bokte. Ovdal go mearrádus dahkko, fertejit árrat juo válgaproseassas leat almmuhuvvon **sihke almmái- ja nissonolbmuid namat**, nu ahte nissonolbmuidin ja albmáin leat seamma vejolašvuodát válljejuvvot.

SNF-Sámi NissonForum, čoagganan jahkečoahkkinii Roavvenjárggas Suomas skábmamánu 1.-2.b.2008, šálloša go sámi nissonorganisašuvnnaide ii áddo vejolašvuodta váikkuhit mearrádusain sámi álbmoga dehálaš orgánain, nu go Sámiráđi ja Sami parlamentáralaš Ráđi

merrádusain, ja nu ii leat váldi váikkuhit vai šaddá dásseárvosaš sohkabealáirrastupmi ja vai nissonpolitihkalaš beroštumit ovddiduvvojit.

Cealkámuš nr. 6:

Roavvenjárgga-cealkámuša doahpagat ”nissonolbmot ja vuoras olbmot”.

SNF-Sámi NissonForuma jahkečoahkkin imašta Roavvenjárgga-cealkámuša ovtta doahpaga, maid Sámekonferánsa gieskat mearridii Roavvenjárggas, mii čuodjá ná:

*”streker videre under den vitale rollen **kvinnor og eldre** har som voktere og formidlere av samiske kulturelle særegenheter og kunnskaper”.* (SNFs utheving)

SNF imašta doahpaga ”nissonolbmot ja vuoras olbmot” – eandalit ahte dát leat ovtastuvvon dego dat livčče leat ovttaárvosaš doahpagat, vaikko nubbi muitala sohkabeali birra ja nubbi fas muitala agi birra ja danne lea vuoras olbmuid birra oppalaččat.

Nubbi maid SNF fuomášuhtá dás lea ahte sámi njunušpolitihkáriid čoahkkincealkámušat oppalaččat hábmejuvvojit dego albmáin ii leat sohkabeali, nappo de lea dušše nissonolbmuin. SNF mielas dát duodašta ahte sihke Sámiráđis ja Sámi Parlamentáralaš Ráđis lea dárbu ođasmahttit máhttu sohkabeali birra dego servodatkategoriijan.

Das go sámenissoniid erenoamážit gesset ovdan kulturárbbi guoddin, de bivdá SNF Sámiráđi ja sámedikkiid lámčit dili vai **sámi albmát** besset leat aktiivvalabbon doalvut sámi kulturárbbi ovddosguvlui.

Cealkámuš nr. 7:

SNF doarju Guoládat-sámiid barggu cegget iežaset sámeparlameantta

SNF-Sámi NissonForum jahkečoahkkin doarju barggu ásahit sámi parlameantta ruošša beallái. Dát lea dehálaš bargun nanosmahttit sámiid oktavuodaid sihke ruošša bealde ja oppa Sámis. Bargujoavku lea duddjon lámkaevttohusa ja čielggadeami, ja joavkkus leat leamaš lahtut guktot Guoládaga sámiid váldoorganisašuvnnain OOSMO ja Guoládaga Sámi Searvi. Bargujoavku lea jođihan Valentina Sovkina, guhte maddái lea SNF stivralahttu ja lassin Barentsguovllu Eamiálmogiid Bargujoavku (WGIP) lahttu.

Dán barggu lea dorjon Murmánska fylkka stáhtalaš eamiálbmotguovddáš, mii nammadii bargujoavku cuoŋománu 7.b. dán jagi. Bargu bukto Norgga Sámedikkis ovdan Kárášjogas dán mánu, ja dasto stuorra sámi čoaggáneamis Murmánskkas juovlamánu 14.b., muitala Valentina Sovkina, guhte bovde buot sámiid váldit oasi dán historjjalaš kongreassas Murmánskkas.